

Το Σπίτι της Μετάφρασης στη Ρώμη

της *Simona Cives*¹

s.cives@bibliotechediroma.it

Τίτλος πρωτοτύπου: **Una casa delle traduzioni a Roma**, *AIB Notizie*, V. 23 (2011), No. 4, pp. 14-15 (<http://www.aib.it/aib/editoria/n23/0409.htm3>)

Στις 23 του περασμένου Ιουνίου εγκαινιάστηκε από τον Οργανισμό Βιβλιοθηκών του Δήμου της Ρώμης το Σπίτι της Μετάφρασης. Η νέα δομή δημιουργήθηκε με σκοπό να αναδείξει, και στην Ιταλία, το έργο του μεταφραστή, παρέχοντας ένα χώρο έρευνας και συνάντησης σε μεταφραστές από κάθε χώρα, καθώς και ένα κέντρο τεκμηρίωσης και εξειδικευμένης πληροφόρησης.

Η νέα δομή βρίσκεται στην Via degli Avignonesi 32, κοντά στην Piazza Barberini, μέσα στο ιστορικό κέντρο. Το Σπίτι της Μετάφρασης απευθύνεται σε μεταφραστές, συγγραφείς, θεωρητικούς της μετάφρασης, ακαδημαϊκούς, γλωσσολόγους και επαγγελματίες του κλάδου του βιβλίου. Αποτελείται από δύο μέρη: μια εξειδικευμένη βιβλιοθήκη για τη μετάφραση και έναν ξενώνα για την υποδοχή μεταφραστών από το εξωτερικό, οι οποίοι να έχουν μια εκδοτική σύμβαση για τη μετάφραση ενός ιταλικού κειμένου στη γλώσσα τους.

Η ιδέα του Σπιτιού της Μετάφρασης γεννήθηκε το 2003, όταν η χήρα του γιατρού και ποιητή Armando Patti αποφάσισε να δωρίσει δύο παρακείμενα διαμερίσματα στον Οργανισμό Βιβλιοθηκών για τη δημιουργία ενός κέντρου μετάφρασης εις μνήμη του συζύγου της. Το πρόγραμμα, που αναπτύχθηκε από τον τότε Πρόεδρο Iggino Poggiali και από το Διευθυντή Maurizio Caminito, είναι εμπνευσμένο από την προηγούμενη εμπειρία ευρωπαϊκών Κολεγίων ή Σπιτιών Μετάφρασης (μέχρι σήμερα συνολικά 13) που προάγουν την τελειοποίηση των λογοτεχνικών μεταφραστών και την ποιότητα των μεταφρασμένων έργων, παρέχοντας καταλύματα και πόρους. Αυτά τα «Σπίτια» έδωσαν πνοή στο δίκτυο RECIT (Réseau Européen des Centres Internationaux de Traducteurs littéraires, <http://www.re-cit.eu/>), ένα ευρωπαϊκό δίκτυο κέντρων λογοτεχνικής μετάφρασης που προσφέρουν κατοικία στους μεταφραστές δημιουργώντας ευκαιρίες συνάντησης μεταξύ μεταφραστών, συγγραφέων και επαγγελματιών γενικότερα του εκδοτικού κλάδου. Στόχος τους είναι να προσφέρουν στους μεταφραστές ένα χώρο και τα εργαλεία για να

¹ Cives, S., «Το Σπίτι της Μετάφρασης στη Ρώμη», *AIB Notizie*, v. 23 (2011), no. 4, pp. 14-15, μετάφραση από τα Ιταλικά για δημοσίευση στο περιοδικό *Συnergasia*, αρ. 3 (Δεκ. 2011)

αφοσιωθούν στη εργασία τους και να μπορέσουν να εντρυφήσουν στον πολιτισμό και τη γλώσσα του κειμένου που πρόκειται να μεταφράσουν. Από την παρατήρηση αυτών των μοντέλων προέκυψε το Σπίτι της Μετάφρασης της Ρώμης το οποίο, παρέχοντας κατοικία και χώρο εργασίας στους Ιταλούς και ξένους μεταφραστές, θα προωθήσει τη διάδοση της ιταλικής λογοτεχνίας στο εξωτερικό συμβάλλοντας ταυτόχρονα στην αναγνώριση του έργου του μεταφραστή.

Το έργο ξεκίνησε ουσιαστικά το 2008, έτος κατά το οποίο ο Οργανισμός απέκτησε οριστικά τα δύο ακίνητα, και ολοκληρώθηκε στις 23 Ιουνίου με τα εγκαίνια του Σπιτιού. Δεν επρόκειτο μόνο για τη σύσταση μίας εξειδικευμένης βιβλιοθήκης και ενός ξενώνα, αλλά για τη δημιουργία μιας ισχυρής κοινότητας ειδικών γύρω από το έργο που θα μπορούσαν να συμβάλουν στην επίτευξη των πολλών δραστηριοτήτων που διεξάγονται ήδη από το 2008, πριν ακόμα από την υλοποίηση της νέας δομής. Έχει γίνει η παρουσίαση σε Βιβλιοθήκες του συστήματος της Ρώμης πολλών νέων εκδόσεων, όπως των αναλέκτων *“Il mestiere di riflettere. Gli autori invisibili”* της Ilide Carmignani και *“Tradurre”* της Susanna Basso. Έχουν οργανωθεί, από κοινού με μεταφραστές και ενώσεις όπως η Biblit, το δίκτυο των μεταφραστών εκδόσεων (<http://www.biblit.it>), το Τμήμα Μεταφραστών της Εθνικής Ένωσης Συγγραφέων (<http://www.traduttoriisns.it>), κύκλοι συναντήσεων όπως *“Scriverne di tutti i colori”* (για τη μετάφραση αστυνομικής, νουαρ, ροζ και φανταστικής λογοτεχνίας), «Ημέρες προσανατολισμού για το επάγγελμα του λογοτεχνικού μεταφραστή», σεμινάρια με θέμα «Τα πνευματικά δικαιώματα του μεταφραστή» και συζητήσεις για διάφορα θέματα, όπως για το επάγγελμα και τις διαφορετικές δεξιότητες του μεταφραστή, του διερμηνέα, του ντουμπλέρ, του γλωσσικού μεσολαβητή, καθώς και για τη μετάφραση των λιγότερο διαδεδομένων γλωσσών, της γλώσσας της νεολαίας και του κινηματογράφου. Παρόμοιες δραστηριότητες θα διεξαχθούν σε μόνιμη βάση στη νέα έδρα της via degli Anignonesi, με σκοπό αφενός να αναπτυχθούν δραστηριότητες εμπάθουσας του επαγγέλματος, ιδίως μέσα από την οργάνωση εργαστηρίων και αφετέρου να πραγματοποιηθούν ευκαιρίες εκπαίδευσης για τα σχολεία και πληροφόρησης και προώθησης της ανάγνωσης για τους χρήστες εν γένει.

Η ημέρα των εγκαινίων είχε μεγάλη προσέλευση κοινού και γνώρισε θετική ανταπόκριση από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Η προσδοκία από την κοινότητα των μεταφραστών, των χρηστών των βιβλιοθηκών της Ρώμης και των σχολείων με τα οποία συνεργάζεται σταθερά η Οργάνωση ήταν μεγάλη. Μετά τις ομιλίες των αρχών της πόλης και συγκεκριμένα του

Francesco Antonelli, Προέδρου των Βιβλιοθηκών της Ρώμης και της Διευθύντριας Silvana Sari, η ημέρα συνεχίστηκε με τη συμμετοχή των ενώσεων και εκδοτών που στήριξαν το έργο και ολοκληρώθηκε με αναγνώσεις και θεάματα. Την επόμενη μέρα έλαβε χώρα η διάλεξη με θέμα «Ο μεταφραστής και ο εκδοτικός κόσμος» του Lorenzo Enriques από τον εκδοτικό οίκο Zanichelli, το μάθημα «Μεταφράζοντας *To Μαγικό Βουνό* του Τόμας Μαν» της Renata Colorni, μεταφράστριας και διευθύντριας εκδόσεων της σειράς “Meridiani” Mondadori, καθώς και δύο εργαστήρια μετάφρασης για το πιο εξειδικευμένο κοινό, το πρώτο της Ilide Carmignani, το δεύτερο του Daniele Petruccioli και της Andreina Lombardi Bom.

Το Σπίτι της Μετάφρασης, με επιφάνεια 200 τ.μ περίπου, προσφέρει δύο αίθουσες ανάγνωσης με 6 θέσεις υπολογιστών και μια οθόνη για δραστηριότητες εργαστηρίου και προβολές. Παρέχει στους μεταφραστές και ξένους συγγραφείς έναν ξενώνα με δύο υπνοδωμάτια, κουζίνα και ένα μικρό κοινόχρηστο χώρο και προσφέρει σε όλους μια εξειδικευμένη βιβλιοθήκη σχετική με τη μετάφραση. Η Βιβλιοθήκη “Armando Patti” του Σπιτιού της Μετάφρασης που οργανώνει και διαχειρίζεται ο Οργανισμός Βιβλιοθηκών του Δήμου της Ρώμης (SBN RMB), διαθέτει κείμενα αναφοράς και μεταφρασιολογίας, τα οποία έχουν περιέλθει στην κατοχή της μέσω δωρεών ή αγορών. Ο ηλεκτρονικός κατάλογος είναι αναρτημένος στη διεύθυνση: <http://opac.bibliotechediroma.it> (επιλέξτε Casa delle Traduzioni). Όπως και τα άλλα Σπίτια που ανήκουν στον Οργανισμό, το Σπίτι της Μετάφρασης με τη θεματική βιβλιοθήκη του απευθύνεται σε ένα εξειδικευμένο κοινό μελετητών και επαγγελματιών του κόσμου των εκδόσεων, προσφέροντας μια συγκεκριμένη βιβλιογραφική συλλογή και διαθέτοντας, εν μέρει, έργα μόνο για ανάγνωση. Είναι επίσης πλήρως ενταγμένη στο δίκτυο Βιβλιοθηκών της Ρώμης, προσφέροντας όλες τις υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένου και του διαδανεισμού. Το Σπίτι διαθέτει επίσης το Αρχείο “Elsa Morante”, μια συλλογή μεταφρασμένων έργων της συγγραφέως από τη Ρώμη σε δωρεά του Carlo Cecchi, βιβλία των εκδοτικών οίκων Voland (www.voland.it) και Europa Editions (<http://www.europaeditions.com>), που αποφάσισαν να «υιοθετήσουν» τη νέα βιβλιοθήκη δωρίζοντας βιβλία τους και τέλος, μια μόνιμη έκθεση με φωτογραφίες Ιταλών συγγραφέων του φωτογράφου Rino Bianchi.

Με το Σπίτι των Μεταφράσεων της Ρώμης συστάθηκε για πρώτη φορά στην Ιταλία ένα κέντρο διαχειριζόμενο από ένα δημόσιο οργανισμό με σκοπό να παρέχει ένα χώρο εργασίας σε όλους τους μεταφραστές και να συμβάλει στην ενίσχυση μίας κατηγορίας επαγγελματιών που δεν απολαμβάνει ακόμα στην Ιταλία τη σωστή αναγνώριση. Ένα νέο

Σπίτι στο σύστημα Βιβλιοθηκών της Ρώμης που, αν και μικρό ακόμα σε μέγεθος και βιβλιογραφική κληρονομιά, παρουσιάζεται ως ένα κέντρο διεθνούς εμβέλειας, το οποίο ευρισκόμενο εντός του ιστορικού κέντρου συμβάλλει στην ενίσχυση του ιδίου. Ένα έργο που κατέστη δυνατό, χάρη στη βούληση του Διοικητικού Συμβουλίου του Οργανισμού Βιβλιοθηκών και τον ενθουσιασμό και τη δέσμευση του Διευθυντή και των βιβλιοθηκονόμων που συνεργάστηκαν για την επίτευξή του.